

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 7/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval sťažnosť JUDr. D. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. O., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2004 **p o r u š i l** základné právo JUDr. D. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2004 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. D. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. JUDr. D. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 425 Sk (slovom sedemtisícštyristodvadsaťpäť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť na účet jeho advokáta JUDr. R. O., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2007 doručená sťažnosť JUDr. D. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. O., B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2004.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 22. augusta 2006 mu bolo doručené uznesenie okresného súdu sp. zn. 15 C 17/2004 z 8. augusta 2006, ktorým navrhovateľke Ing. Ľ. H., B., nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov v konaní o náhradu škody, ktorej zaplata sa voči nemu ako odporcovi domáha.

O tom, že je proti nemu vedený súdny spor dovedty nevedel, preto 22. augusta 2006 požiadal okresný súd o zaslanie návrhu na začatie konania v predmetnej veci. Žiadosť o zaslanie návrhu na začatie konania urgoval 19. decembra 2006.

Keď okresný súd nereagoval, obrátil sa 6. marca 2007 na predsedu okresného súdu so žiadosťou o odstránenie zbytočných priet'ahov v konaní. Návrh na začatie konania mu bol napokon doručený 4. mája 2007, čiže až po uplynutí doby troch rokov od jeho podania,

až 4. mája 2007 získal vedomosť o tom, čoho sa navrhovateľka voči nemu domáha. Zistil, že ide o žalobu o náhradu škody vyčíslenú na 500 000 Sk, ktorú údajne spôsobil poskytovaním právnych služieb.

Sťažovateľ sa domnieva, že aj pri abnormálnej preťažnosti súdov ide o zbytočné prietahy v konaní, ak súd nie je schopný účastníkovi konania doručiť ani rovnopis návrhu na začatie konania počas troch rokov. Dňa 1. júna 2007 zaslal okresnému súdu svoje vyjadrenie k návrhu, v ktorom žiadal návrh ako bezdôvodný zamietnuť. Sťažovateľ ďalej uviedol, že od podania návrhu (18. marca 2004) až do dnešného dňa stále nebol vytýčený termín pojednávania. Procesné úkony, ktoré okresný súd urobil počas doby 3,5 roka, boli: vydanie uznesenia o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov navrhovateľke a doručenie rovnopisu návrhu po jeho opakovaných urgenciách.

Na základe týchto skutočností vidí sťažovateľ v konaní okresného súdu zbytočné prietahy, ktoré spočívajú v jeho nečinnosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2004 porušené bolo.

Okresnému súdu Bratislava I. sa prikazuje, aby v konaní sp. zn. 15 C 17/2004 konal a rozhodol bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 20.000,-Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava I. povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Bratislava I. je povinný sťažovateľovi uhradiť trovy konania v sume 7.492,-Sk na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

Sťažovateľ svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 20 000 Sk odôvodnil tým, že okresný súd ho po významne dlhý čas necháva tápať v právnej

neistote o jeho právnych pomeroch, hoci podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Z týchto dôvodov následky zbytočných prietáhov v konaní nemožno napraviť inak, než peňažnou satisfakciou.

Ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 7/08-16 z 10. januára 2007.

Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 28. januára 2008 oznámil ústavnému súdu, že na vykonaní ústneho pojednávania pred ústavným súdom netrvá.

Okresný súd sa vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 3074/2008 z 31. januára 2008, v ktorom uviedol, že spis okresného súdu sp. zn. 15 C 17/2004 sa nachádza na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a bez oboznámenia sa s jeho obsahom sa k sťažnosti nevie vyjadriť. Toto svoje vyjadrenie do rozhodnutia ústavného súdu okresný súd žiadnym spôsobom nedoplnil a nepožiadal ani o ústne pojednávanie vo veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy s odôvodnením, že okresný súd vo veci nekonal bez zbytočných prietáhov, dosiaľ nenariadil termín pojednávania a vo veci nerozhodol.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 220/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Posúdením namietaného konania sp. zn. 15 C 17/04 podľa prvého kritéria ústavný súd zhodnotil, že konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitú. Predmetom konania je zaplatenie náhrady škody. Ide teda o vec, ktorá je obvyklým a častým predmetom rozhodovania okresných súdov.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľa, pričom nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver o jeho podiele na zbytočných prietáhoch v konaní. Sťažovateľ sa po doručení návrhu na začatie konania k nemu v primeranej lehote vyjadril, v priebehu doterajšieho konania sa nestalo, aby nesplnil výzvu

okresného súdu, či na výzvu nereagoval, a tak svojím správaním prispel k dĺžke konania pred okresným súdom.

3. Pri hodnotení konania podľa tretieho kritéria, ktorým je postup okresného súdu, ústavný súd vychádzal z obsahu pripojeného spisu okresného súdu.

Z obsahu pripojeného spisu okresného súdu vyplynulo, že žaloba o náhradu škody proti sťažovateľovi ako žalovanému bola doručená okresnému súdu 18. marca 2004. Ďalší priebeh konania sp. zn. 15 C 17/04 voči sťažovateľovi bol nasledovný:

- 24. augusta 2006 sťažovateľ doručil žiadosť o zaslanie návrhu na začatie konania,
- 11. septembra 2006 žalobkyňa podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu, ktorým jej nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov,
- 21. decembra 2006 sťažovateľ urgoval zaslanie návrhu a súčasne oznámil, že právnym zastupovaním poveril JUDr. O.,
- 26. apríla 2007 bola sťažovateľovi zaslaná kópia návrhu na začatie konania,
- 5. apríla 2007 sa sťažovateľ vyjadril k žalobe,
- 11. októbra 2007 okresný súd predložil krajskému súdu spis na rozhodnutie o odvolaní žalobkyne z 11. septembra 2006.

Poukazujúc na uvedený doterajší priebeh konania je zrejmé, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný voči sťažovateľovi, pretože ten od času, keď bola žalobkyňou podaná žaloba (18. marca 2004), sa ako žalovaný dozvedel, že je účastníkom konania až 26. apríla 2007, a aj to na základe vlastnej iniciatívy žiadosťou z 24. augusta 2006.

Celková doba nečinnosti okresného súdu v konaní predstavuje dosiaľ viac ako tri a pol roka.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 66/02, IV. ÚS 204/03, I. ÚS 37/04) nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, pričom jednorazový „výpadok“ v konaní súdu nesignalizuje možnosť zbytočných priet'ahov v konaní.

Vzhľadom na to, že v tomto prípade je celková doterajšia dĺžka konania zjavne neprimeraná zložitosti, ako aj konkrétnym okolnostiam prípadu a je ovplyvnená predovšetkým nečinnosťou a charakteristická neefektívnosťou postupu okresného súdu, ktorú z hľadiska požiadavky zachovania základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemožno ospravedlniť, ústavný súd konštatoval, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2004 porušil základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 17/2004 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk. Dôvodil tým, že okresný súd ho po významne dlhý čas necháva tápať v právnej neistote o jeho právnych pomeroch, hoci podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v dôsledku čoho následky zbytočných prietáhov v konaní nemožno napraviť inak, než peňažnou satisfakciou.

Vzhľadom na okolnosti danej veci dospel ústavný súd k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia základného práva sťažovateľa, ako aj s ohľadom na spôsob postupu okresného súdu v jeho veci považuje za primerané v sume 20 000 Sk tak, ako ho sťažovateľ uplatnil.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. R. O. v konaní pred ústavným súdom, ktoré sťažovateľ vyčíslil spolu sumou 7 492 Sk, a to za dva úkony právnej služby + 2 x režijný paušál, to všetko zvýšené o 19 % DPH, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, čo preukázal potvrdením doručeným ústavnému súdu. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 7 425 Sk spolu za dva úkony právnej pomoci urobené v roku 2007 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2-krát 2 970 Sk, 2-krát 178 Sk režijný paušál a 2 x 19 % DPH zo sumy 2 970 Sk. Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi daň z pridanej hodnoty z režijného paušálu, a to s poukazom na § 18 ods. 3 vyhlášky, v zmysle ktorého sa o daň z pridanej hodnoty zvyšuje iba tarifná odmena advokáta.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2008